

Postbus 58285, 1040 HG Amsterdam

Aan de staatsecretaris van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid, de heer Van 't Wout
Postbus 90801
2509LV Den Haag

Datum
17 december 2020
Ons kenmerk
SBK/102101/ RW

Bijlage(n)

Onderwerp

U-toets Amendement wetsvoorstel "fraudevorderingen"/Deelname
minnelijke schuldregelingen

Geachte heer Van 't Wout,

UWV is wettelijk en maatschappelijk verplicht boeten te innen en ten onrechte betaalde uitkeringen terug te vorderen. In de SV-wetten en ministeriële regelingen zijn de kaders voor dit in- en terugvorderen opgenomen. Binnen deze kaders wordt door UWV zo veel als mogelijk rekening gehouden met de financiële mogelijkheden van de individuele debiteur. Waar mogelijk biedt UWV maatwerk en wordt onnodige verhoging van de schuld voorkomen.

Bij meerdere gelegenheden hebben wij aangegeven dat het wettelijk voorschrift niet te mogen meewerken aan minnelijke schuldregelingen als de debiteur de inlichtingenverplichtingen heeft overtreden, onnodig rigide en contraproductief is. Het staat haaks op het overheidsbeleid problematische schulden te voorkomen dan wel een uitweg uit problematische schulden te vinden. Omdat de rechter UWV in tientallen gevallen alsnog dwingt mee te werken, werkt een verbod ook niet goed.

Bij de recente behandeling van een wetsvoorstel tot wijziging van de Participatiewet september is in de Tweede Kamer een amendement aangenomen dat betrekking heeft op schuldregelingen en ook voor UWV van belang is. Het amendement maakt het voor UWV in de toekomst mogelijk ook bij een overtreding van de inlichtingenplicht aan een schuldregeling deel te nemen. Met uw brief van 9 oktober jl. heeft u ons verzocht hierop een uitvoeringstoets te doen.

Schulden beïnvloeden het gedrag van de schuldenaar en hebben een negatieve invloed op het doen- en denkvermogen. De schuldenproblematiek in Nederland was al voor COVID-19 een urgent maatschappelijk probleem, maar zal naar verwachting door Covid-19 toenemen. Aanpak van de schuldenproblematiek heeft hoge prioriteit van het kabinet gekregen en daarmee krijgt het ook voor organisaties als UWV extra urgentie. De primaire verantwoordelijkheid voor schuldhelpverlening ligt weliswaar bij gemeenten, maar van UWV als maatschappelijk verantwoordelijke organisatie mag verwacht worden binnen de kaders van onze opdracht een bijdrage te leveren waar dat mogelijk is. UWV is nu reeds betrokken bij verschillende initiatieven op het gebied van schuldhelpverlening. Binnen UWV wordt bovendien onderzocht op welke terreinen van onze dienstverlening nog meer stappen gezet kunnen worden om schulden te voorkomen en om schuldenaren naar de juiste hulpverlening te geleiden.

UWV is daarom erg blij met het amendement om in de toekomst in meer gevallen aan schuldregelingen te kunnen deelnemen. Deelnemen aan een schuldregeling wordt algemeen beschouwd als een belangrijke bijdrage aan een gezondere financiële situatie en het verbeteren van de positie van mensen met schulden.

Van de gelegenheid willen wij gebruik maken u opnieuw te wijzen op het in onze ogen nog steeds te rigide karakter van het wettelijk kader dat aan UWV voorschrijft op welke wijze vorderingen

geïnd moeten worden. Met het voorstel dat nu getoetst wordt, mag UWV eerder en vaker deelnemen aan schuldregelingen. Maar de hoofdregels blijven bestaan: een schuld moet binnen 12 maanden worden terugbetaald (als de inlichtingenplicht is overtreden). Kan dat niet dan moet eerst gekeken worden of er vermogen is dat gebruikt kan worden en pas dan mag de termijn verlengd worden. En in alle gevallen wordt van de debiteur de maximale afloscapaciteit gevraagd. Dit kader is niet alleen dikwijls contraproductief, maar past ook niet altijd in maatschappelijk zorgvuldig handelen. Wij verzoeken u daarom met klem deze regels aan te passen en UWV toestemming te geven daarop te anticiperen overeenkomstig het eerder met uw ambtenaren in maart 2019 gedeelde concept-UWV debiteurenbeleid, waarin wij aangeven het terugbetalen zo veel mogelijk te willen afstemmen op de individuele financiële mogelijkheden.

Er zijn twee aandachtspunten in het voorstel.

1. Toeslagenwet, Inkomensvoorziening Oudere Werklozen, Wajong

De Toeslagenwet, Inkomensvoorziening Oudere Werklozen, de oude Wajong en de Wajong 2015 worden niet gewijzigd. UWV gaat ervan uit dit een omissie is. Zouden deze wetten uitgezonderd blijven van de ruimere mogelijkheden deel te nemen aan schuldregelingen, dan is het effect van de wetwijzigingen een stuk minder en wordt de UWV uitvoering een stuk complexer. Er moeten dan twee gegevens worden opgevraagd: de aard van de overtreding (is er opzet of grove schuld) én de wetgeving die aan de vordering ten grondslag ligt, wat het proces lastiger maakt. Als het dan blijkt te gaan om Toeslagenwet, Inkomensvoorziening Oudere Werklozen of Wajong, kan UWV nog altijd niet meedoen. Het probleem dat met deze wetwijziging wordt beoogd op te lossen, blijft dan bestaan. Deze situatie zal ook tot verwarring bij burgers leiden.

UWV gaat er dus vanuit dat ook de Toeslagenwet, Inkomensvoorziening Oudere Werklozen, de oude Wajong en de Wajong 2015 alsnog worden meegenomen in het voorstel. UWV wil vanaf 1 april 2021, als het wetsvoorstel in werking treedt, de mogelijkheid deel te kunnen nemen aan schuldenregelingen ook kunnen toepassen als deze wetten aan de orde zijn. Wij verzoeken u te bevestigen dat UWV in afwachting van een aanvullende wetwijziging hiertoe kan overgaan.

2. Opzet en grove schuld

In de amendementen wordt niet nader gedefinieerd wat er moet worden verstaan onder opzet en grove schuld. Wij gaan ervan uit dat, gezien de context, voor deze begrippen wordt aangesloten bij de begrippen opzet en grove schuld zoals opgenomen in het Boetebesluit socialezekerheidswetten.

Impact amendement op UWV uitvoering

Het voorstel is uitvoerbaar en handhaafbaar. Hiervoor wordt tijdelijk een handmatig proces ingericht. Omdat handmatige oplossingen niet goed meer passen binnen de UWV processen, zal daarna een structurele geautomatiseerde oplossing worden gerealiseerd, naar verwachting in 2022.

De eenmalige kosten schatten wij op €350.000. Er wordt slechts een geringe verhoging van de structurele kosten verwacht (€100.000). Om het amendement met ingang van 1 april 2021 te kunnen uitvoeren, moet de opdracht tot implementatie uiterlijk 31 december 2020 ontvangen zijn.

Inschatting financiële gevolgen toename deelname schuldregelingen

U heeft ons ook gevraagd een inschatting te maken van de financiële gevolgen (voor de grote geldstroom) als UWV vaker dan nu aan een minnelijke schuldregeling zal deelnemen en dus vaker tot (gedeeltelijke) kwijtschelding van een deel van een vordering moet overgaan.

Om een dergelijke inschatting te maken, zijn we uitgegaan van gemiddelden op jaarbasis over de jaren 2018 en 2019. Het bedrag aan openstaande vorderingen waarvoor UWV geen medewerking verleende aan een minnelijke schuldregeling is per jaar ongeveer € 1.300.000.

Na wetwijziging kan UWV nog steeds niet meewerken aan de minnelijke schuldregeling als er een overtreding van de inlichtingen verplichting is geweest, waarbij sprake is van opzet of grove schuld. Aanname is dat dit op jaarbasis in niet meer dan 10 zaken het geval is. Het bedrag waarvoor UWV bij verzoeken tot minnelijke schuldregeling (meer dan nu) zou gaan instemmen, is dan ongeveer € 1.200.000 op jaarbasis.

Het bedrag dat UWV uiteindelijk (meer dan nu) zou kwijtschelden, is vanzelfsprekend lager dan €1.200.000: meedoen in de minnelijke schuldregeling betekent dat UWV nog steeds een deel van de schuld zal blijven ontvangen. Het gemiddelde over 2018 en 2019 aan ontvangsten is 30% en aan kwijtschelding 70%. Dat betekent dan een gemiddeld bedrag aan kwijtschelding van ongeveer € 850.000 per jaar ($€1.200.000 \times 70\%$).

Wij benadrukken dat dit een indicatie is gebaseerd op gemiddelden van voorgaande jaren. Er zijn diverse factoren die van invloed kunnen zijn op het te incasseren/kwijjt te schelden bedrag, zoals het aantal verzoeken tot schuldregeling, de hoogte van de openstaande vorderingen en het percentage dat UWV van geval tot geval kan ontvangen.

Hoonachtend

Voorzitter Raad van Bestuur